

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Quæst. XII. Archipresbyteri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Observare opus fuisset, pauca fieri verba de veris Primatibus in Jure; quod ibi dicitur de Primatibus, vulgò respicit Metropolitanos Afros, *Primates*, dictos, ratione Primæ Sedis in Provinciâ.

QUÆST. I X.

Hic plura insignia Archiepiscoporum jura omiſſa sunt, videlicet, consecrandi Suffraganeos suos; confirmandi eorum Electiones; eos judicandi cum Concilio Provinciæ; cogendi Concilium; ipsi præſidendi; admittendi appellationem ab illorum Sententiâ; supplendi eorum defectum, maxime quoad Beneficiorum Collationem; gestandi Pallium in Provincia & Crucem erectam; visitandi Provinciam; Statuta visitationis conficiendi.

REGULÆ II. & III. conveniunt Episcopis, qui eligi non poterant, nisi Diaconi essent, non secus atque Archiepiscopis; & sicut in eadem Provinciâ Duo Metropolitaniani consistere nequeunt, ita neque duo Episcopi in eadem Diœcesi.

Idem est de REG. IV. nam Episcopi Provinciæ concurrere debebant ad Consecrationem suorum Suffraganeorum, sicut ad Consecrationem Archiepiscopi. Exceptio REGULÆ VI. includenda erat in *Regula*, hanc ita concipiendo. Suffraganei nihil extrâ suam Diœcesim facere possunt absque consilio & consensu Archiepiscopi, quoad negotia, quæ ad Provinciam pertinent.

Idem est de Exceptionibus VII. REGULÆ VII. reducuntur ad Regulam amplitudini, seu integritati debita restituta; videlicet, Archiepiscopus nihil facere, potest, quoad negotia communia Provinciæ, sine participatione Suffraganeorum suorum. Ratio utriusque Regulæ est, quod Archiepiscopus ejusque Suffraganei Collegium, seu Corpus constituunt, cujus commoda communia sunt; ille autem est ejus Caput, hi verò Membra. Ob rationem contrariam, Archiepiscopus immiscere se non debet negotiis peculiaribus Diœceson Suffraganeorum suorum; neque hi negotiis, illi peculiaribus; nihil quoad hæc, inter eos commune est REG. VIII. quæ dicit, Archiepiscopum non habere Jurisdictionem in Diœcesanos Suffraganeorum suorum; accipienda est de Jurisdictione immediata: namque mediata illi competit, quoties Suffraganei perperam utantur Jurisdictione suâ in Diœcesanos, aut ipsâ uti negligunt: inde nascuntur Jus Appellationis, ex cujus vigore citare, judicare & punire potest illos Diœcesanos; nec non Jus Visitacionis, quod complectitur facultatem illos corrigendi, si Ordinarius hoc neglexerit.

QUÆST. X. de COREPISCOPIIS.

Poscebat ordo, ut hic disputaretur de Episcopis, qui sunt Pastores primi Ordinis, ab iis diversi, quos in Quæstionibus præcedentibus vidimus; vel remitteretur ad CAPUT VIII. in quo de illis differitur, unâ observando, nihil novi circa illos superesse, quia nihil habent, quod ad Superiores ipsorum, mox inspectos, non pertineat, & qualitates utrosque distinguentes in Superioribus sunt, non verò in Episcopis. Quoad COREPISCOPOS, duplex eorum genus erat distinguendum. Alii erant Episcopi, sed ad ordinem & conditionem Presbyterorum redacti, quibusdam exceptis muneribus Episcopalibus, quorum habebant exercitium in aliquâ Episcopatus parte; scilicet, administratione Confirmationis, Collatione Ordinum Minorum, Præfecturâ & Jurisdictione in Parochos illius districtus, jure eos visitandi, consecrandi Ecclesias &c. quod in triplici casu accidebat; 1. Si Episcopi electi & consecrati ad quasdam Ecclesias, ab eis repudiarentur, aut ejicerentur. 2. Si canonicè consecrati non fuissent, quamvis rata foret Consecratio. Exemplum habemus in ARMENTARIO, Episcopo Reïensi, qui à duobus Episcopis fuerat consecratus; 3. Si Ecclesia Episcopalis ab Hæreticis destructa fuisset, aliisque Infidelibus,

Tom. I.

qui omnia Jurisdictionis Loca invassissent. Ceteri simplices erant Sacerdotes, constituti, ut certo Paræciarum numero invigilarent, inclusis Parochis perinde atque Incolis; quâ in re Successores habuerunt Decanos Rurales. Prima species Corepiscoporum abrogata fuit: altera hodie etiamnum subsistit, verum alio sub nomine.

Hujus distinctionis ope, facillè exponuntur omnes Textus loquentes de Corepiscopis, & de eorum discrimine ab Episcopis: tales sunt, præ cæteris ii, qui laudantur in *duabus Regulis* hujus Quæstionis.

QUÆST. XI. ARCHIDIACONI.

Autor loquitur de *Archidiaconis*, priusquam agat de Presbyteris; quamvis hi, ratione Ordinis, aliis sint Superiores, atque nonnulli de Archipresbyteris successerint Corepiscopis, qui immediatè præcedunt; hac in re sequutus *Decretalium* Collectores, qui *Titulum de Offic. Archidiacon.* præmiserunt *Tit. de Off. Archipresbyteri.*

Sub REGULIS. XXV. comprehendit omnes facultates & Jura Archidiaconorum. Enumeratio, quam tradit, sufficit ad perspicuam & distinctam notionem eorum, nec non eorum dignitatis: sed ordo non semper rectus est. Præmissis Nomine & Dignitate, loqui debuisse de eorum Electione, & continuâ serie disponere ea, quæ pertinent ad Facultates, & Officia Archidiaconorum extrâ Ecclesias; ad Personas & Loca, in quæ Jurisdictionem habent; ad Jus visitandi eis proprium; ad missionem in possessionem Dignitatum & Beneficiorum; ad eorum potestatem circa Ordinandos; denique, ad eorum potestatem in Ecclesiis.

REG. VIII. contraria videtur *Decima*. Prior jubet, ut Visitacionem faciant unoquoque triennio: Posterior vetat, ne eam plusquam semel quotannis faciant, quod insinuat, eos teneri ad visitandum singulis annis. Sed nulla est contrarietas; quippè prior intelligenda est de visitacione Diœceseos in nomine Episcopi; altera, de visitacione districtus eorum particularis, proprio eorum nomine. Vel, si quæ sit, oritur ex usu diversitate.

Institutio corporalis, de quâ REG. XVIII. loquitur, continet missionem in possessionem, seu Intronisationem Abbatum, atque Abbatissarum; saltem hæc duæ regulæ conjungendæ erant.

REG. XXIII. quæ vetat, ne Archidiaconi Dimissoria dent ad Ordines, conjungi debuisse REG. XIX. & XX. quæ illis attribuunt scrutinium Ordinandorum: eorumque Presentationem Episcopo ad Ordines.

REG. XXIV. & XXV. præmitti debuissent *Tertia*: nam illæ de Electione & Ordinatione Archidiaconi loquuntur, hæc autem de ipsius Jurisdictione.

REG. XIII. est æquivoca: insinuat, Archidiaconum habere Jus ordinandi Acolytos, *Ordinare*: æquivocatio hæc abest à Textu, qui significat, officium Archidiaconi quoad Acolytos, esse assignare munus suum singulis; uni Candelabrum; alii Thuribulum &c. tradendo. *Regula* hæc una est ex iis, quæ respiciunt potestatem & Jura Archidiaconi intrâ Ecclesias. Cæteræ sunt XI. & XII. Hæc tres Regulæ ad calcem rejiciendæ erant; idè quod respiciant interius Ecclesiæ, quod pertinet ad Archipresbyterum: itaque, quod in eis dicitur, non tangit Archidiaconos, nisi ex accidenti; videlicet casus, in quibus consuetudo ipsi ejusmodi facultates acquisivit, quæ, Jure Communi, sunt pars Officii Archipresbyteri, qui sequitur.

QUÆST. XII. ARCHIPRESBYTERI.

Generatim dici potest, Autorem, post exposita Archipresbyteri Nomina, duas species distinguere debuisse; alios Urbis, & maxime Cathedralis; alios Ruris, idè *Rurales* dictos: referre qualitates his & illis communes; nempe, eos sumi debere è numero Presbyterorum, vel saltem Diaconorum, sub lege tamen, quoad hosce, Ordinem Presbyteratus suscipiendi: observare munera illis communia; nempe, præſidendi Presbyteris, sive Curatis, qui probabiliter sunt ii, qui Cardinales in REGULIS VIII. & IX. vocantur,

D d 3 idè

ideò quòd essent præcipui Presbyterorum; vigilandi, ut hi Officio suo fungantur in celebratione Officii divini & Missæ; benedicendi Fontes; admittendi Pœnitentes; administrandi Extremam Unctionem Curatis aliisque Sacerdotibus ægrotis: tum colligere munera peculiaria Archipresbyteri Cathedralis; nempe, faciendi, absente Episcopo, quod Episcopus in hac Ecclesia fecisset, si fuisset præsens; imprimis celebrandi Missam solemnem, cumque hoc munere fungitur Episcopus, curandi, ut Sacerdotes ipsi intersint, ad obeundas functiones, quas iis assignaverit; denique munera specialia Archipresbytero Rurali; nempe, visitandi Parochos sui districtus, emendandi mores, & tollendi corruptelas à Sacerdotibus, aliis Clericis & Plebe. En observationes generales, quarum ope disponi & enucleari possunt REGULÆ XII. hujus *Quæstionis*. Ecce observationes speciales. Dicimus in *Primam*, quòd, secundum GONZALEM in *Cap. 1. de Offic. Archipresb. & 2.* Archipresbyteri nomen *Decanorum* acceperunt, ex eo quòd in Locis frequentibus 10. Presbyteris præfiebantur.

Dicimus in *Tertiam*, eundem Autorem *ibid. num. 1.* probare, hoc *Caput* Concilio *Toletano* attributum, desumptum esse ex Epistola S. ISIDORI ad LEUDIFREDUM & hæc verba; *ut Archipresbyter sciat, se subesse Archidiacono*, in illa deesse. (Plures alii antè & post illum annotaverunt, hanc Clausulam adjectam fuisse per manum Archidiaconorum amicam;) & *num. 3.* offendit, subjectionem Archipresbyteri Archidiacono, contrariam esse Canonibus & rationi, & fuisse introductam per usum provenientem ex hujus autoritate in Temporale, cujus ratione Archipresbyter ab eo penderat, & Canones vetustissimos, quibus hic usus confirmetur, ex Conciliis, aliisque monumentis Hispanicis fuisse desumptos.

Notamus in *Quartam*, Textus dicentes, Archipresbyterum vices Episcopi gerere absentis, aut impediti, loqui de Archipresbytero Cathedralis: & per munera ipsi, sub illo respectu, attributa, distinguuntur Canones, qui de illo loquuntur, ab aliis, qui de aliis Archipresbyteris sermonem faciunt.

Dicimus in *Quintam*, eam duobus verbis munera & Jura Archipresbyteri comprehendere; *Præst. Presbyteris & Presbyteralibus Officiis*. Collocari debuisset in fronte Regularum, in quibus de illis muneribus differitur: aliæ Regulæ simul junctæ exponunt illius sensum.

In *Sextam*, Archipresbyter Officio divino præest, unde fit, ut Collectam sive Orationem pronuntiet.

In *Septimam*, Cum sit Sacerdotum Caput, ipse præscribit Ordinem Communionis in Missa solemnè Episcopi, aut suâ.

Dicimus in *Octavam, Nonam & Decimam*, quòd propter eandem rationem invigilet eorum moribus, publicam celebret Missam, eam-ve committat in præcipuis Festis: statuat Officia Sacerdotum in Missa Episcopi. Verbum hoc *Missificante*, notabile est, propter vim suam & energiam.

In *Undecimam*, legendum esse Textum laudatum, in quo manera, quæ illa enumerat, cum suis circumstantiis referuntur.

Duodecima sola est, quæ mentionem expressam faciat Archipresbyteri Ruralis, & aperit originem nominis, *Plebanus*, Archipresbyterum denotantis, & ex eo ducti, quòd præsit numerosæ Plebi, à pluribus Curatis gubernatæ

QUÆST. XIII. PRESBYTERI.

Autor hîc multas congerit Regulas, quæ ad sequentem Quæstionem de *Parochis* pertinent. Talis est *Quinta*, quæ dicit, Presbyteros esse Senatum Episcopi; *Decima*, quæ jubet, Sacerdotem Plebis regimini præpositum, habere secum Clericum, à quo in Cantu, aliisque muneribus, adjuvetur; *Undecima*, quæ prohibet Sacerdotem, ad Missam suam alienum Patricianum admittere: *Decima Septima*, quæ jubet, ut

Presbyteri Sanctum Chrisma ab Episcopo accipiant: *Vicesima Secunda*, præcipiens, ut Sacerdos Hostias paratas habeat semper in ægorum usum: *Vicesima Tertia*, constituendos esse Presbyteros in Castellis, Oppidulis, & Pagis, undè ab Episcopis differunt, qui solis Civitatibus præficiendi sunt: *Vicesima Nona* jubens, ut Episcopus Sacerdotem ordinans, ei tradat Ritualement, Librum Curialem.

Ordinando Regulas, quæ simplices Presbyteros respiciunt, post expositum eorum nomen atque ejus originem, loqui debuisset de illorum Ordinatione. Ideoque *Secunde* subijcere immediatè potuisset REGULAS XXIII. XXIV. XXVII. XXVIII. XXIX. quæ Ordinationem spectant, & dicunt, Sacerdotium non esse conferendum viro non baptisato, neque Subdiacono; Presbyterum Stola indutum esse debere in sua Ordinatione; Episcopum ei manus imponentem Orationem fundere debere; item debere ei tradere *Libellum Officialem*, quo intelligi potest tam Missalis, quam Ritualis, & tunc cerimonia hæc convenit Ordinationi simplicis Sacerdotis.

Loqui deinceps opus erat de ejus Obligationibus; videlicet, servandi continentiam, gerendi Stolam, non assistendi secundis nuptiis, dandi monitiones vitæ. Harum fit mentio in REG. III. IV. XII. XIII. XIV. XX. XXI.

Tunc, de Functionibus, quæ illis præcipiuntur, aut permittuntur, aut interduntur. De his differitur in REGULIS VI. VII. VIII. XVI. XVIII. XIX. quæ eum prohibent consecrare Virgines, Chrisma conficere, Pœnitentes publicos absolvere, Altaria consecrare, benedicere Populo, confirmare Pueros, Episcopo præsentem offerre, & distribuere panem sanctificatum in eadem circumstantiâ.

Inter hæc munera prohibita, primum licebat, cum ei assentiebatur Episcopus. *Can. 2. CAUS. XXVI. QUÆST. VI.* quem Autor laudat REG. VI. idem erat, quoad reconciliationem Pœnitentium *Can. 14. CAUS. XXVI. QUÆST. VI.* hæc etiam licita erat absente Episcopo, si cogeret necessitas, *ibid.* licebat Sacerdoti prædicare, etiam præsentem Episcopo *Can. 6. QUÆST. IX.* qui plurimum aliorum Munerum Sacerdoti concessorum facit mentionem. Idem est de *Can. 6. ibid. & Can. 24. DIST. XCIV.* dicente, Presbyterum validè facere quicquid facit Episcopus, exceptâ Ordinatione, quod restringendum est ad eos Ordines, quæ sunt Institutionis Divinæ.

Idem dicendum quoad omnia munera, quæ Sacerdoti, non nisi præsentem Episcopo, interduntur; nam Canones, qui hanc circumstantiam notant, adjiciunt, contrarium obtinere Episcopo absente: vel saltem id indigent.

Quoad munera præcepta, dicendum est, hujus generis esse omnia, ad quæ adstringuntur, per sum Ordinationis Titulum; nempe Missam celebrare, Confessiones excipere, baptisare, Extremam Unctionem dare, Communionem administrare, aliaque similia, ad quorum nonnulla, Episcopi approbatione indigent.

Quod insinuat ab Autore REG. VI. Presbyterum Sanctum Chrisma, consentiente Episcopo, conficere posse; repugnat Canon laudato, qui contrarium expressè asserit.

QUÆST. XIV. Curati, seu Parochi.

Jungendæ sunt huic Quæstioni Regulæ præcedentes, quas ostendimus ad hanc pertinere. REGULÆ V. hic collectæ eximie sunt, respiciuntque dotes, quas illi Provisionis suæ tempore habere debent, nempe, Subdiaconatum, 25. annos inchoatos; ipsorum obligationes, quarum prima est residentia; promotio ad Sacerdotium intrâ annum sub pœnâ amissionis Parochiæ, extrâ Casus dispensationis, aut legitimi impedimenti. REG. IV. loquitur de hac obligatione, & quinque Exceptiones habet, quæ ad duas præfatas reducuntur. *Prima* Exceptionum Autoris cadit in pœnam